

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Minna Annabel Tismus

**Ajakirjanike tööruutiinid ja tagasisidestamine
eriolukorras Postimees Arteri näitel**

BAKALAUREUSETÖÖ (10 EAP)

Juhendaja: Signe Ivask, PhD

Tartu 2020

Sissejuhatus	2
1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	4
1.1 Kriisiolukord	4
1.2 Eriolukord	5
1.3 Nädalalehtede iseärasused	6
1.4 Ajakirjaniku töö ja rutiinid	7
1.5 Ajakirjanike töö olulisus kriisiolukorras	7
1.6 Professionaalse tagasisidestamise olulisus	9
2. Uurimisküsimused	11
3. Valim ja meetod	12
4. Tulemused	16
4.1 Töörutiin eriolukorras	17
4.2 Eriolukorrast tulevad muutused tööajas- ja mahus	19
4.3 Looetemade leidmine eriolukorras	19
4.4 Tagasiside lugudele eriolukorras	21
4.5 Suhtlemine allikatega	23
4.6 Pingete maandamine ja toimetulekuviisid	25
5. Järeldused ja diskussioon	28
5.1 Järeldused	29
5.2 Diskussioon	32
5.3 Meetodi kriitika ja edasised uurimisvõimalused	34
Kokkuvõte	35
Summary	36
Kasutatud kirjandus	37
Lisa 1. Intervjuu kava	40

Sissejuhatus

Kaheteistkümnendal märtsil 2020. aastal kuulutas Eesti Vabariigi Valitsus välja eriolukorra, et tõkestada Eestis koroonaviiruse levikut (Vabariigi Valitsuse..., 2020). Eriolukorra meetmed muudavad suure osa Eesti inimeste elukorraldust, kuid on hädavajalikud, et kaitsta koroonaviiruse eest kõige haavatavamad osa elanikkonnast: vanemat põlvkonda ja krooniliste haigustega inimesi. (*ibid*)

Ajakirjandusel oli eriolukorras täita oluline ülesanne – pakkuda inimestele tõest, usaldusväärset infot. Seda, kui palju inimesed ajakirjandust usaldavad, saab mõõta inimeste käitumise kaudu ehk tuleks vaadata, kuhu läheb inimene kriitilistel hetkedel infot otsima (Himma 2020). Marju Himma (2020) toob arvamuses välja, et riikides, kus inimestel on kõrge usaldus ajakirjanduse vastu, on üldiselt suurem usaldus ka institutsioonide, näiteks politsei, valitsuse, ametkondade ja meditsiinisüsteemi vastu. (Himma 2020)

Rein Lang (2020) kirjutab ERRis avaldatud arvamuses, et ajakirjandusel on praegu on kohustus esitada võimule ebamugavaid küsimusi, kui ta soovib olla ühiskonna valvekoer, mitte võimu kommunikatsioonibüroo (Lang 2020). Kui inimesed kaotavad ajakirjanduse vastu usalduse, on selle taga osalt põhjus, et on ajakirjanikke, kes on ise kaotanud piiri fakti ja arvamuse vahel, pole kajastanud toimuvat neutraalselt või on kirjutanud teemadest, mis ei ole keskselt olulised ajakirjanduslikult kajastamiseks (Himma 2020). Ajakirjanduse ülesandeks eriolukorras on informatsiooni analüüsimine ja lahti mõtestamine (*ibid*). Ragne Kõuts (2020) kirjutab arvamuses, kui oluline on ajakirjanike töö ja vastutus eriolukorras. „Just kriisiolukorras on lihtsam mõista, kui suur on ajakirjanike vastutus selle eest, kas avalikkuses tekib paanika või mitte.” (*ibid*)

Eriolukord on ajakirjanike tööruutine suuresti muutnud. Ajakirjanikel on piiratud võimalused allikatega suhtlemisel, looteemade fookus keskendub koroonaviiruse kajastamisele ning töötama

peab iseseisvalt. Siiski peavad ajakirjanikud kandma ette kõige värskemaid sündmusi ja teateid, sh koroonakriisi kohta. On oluline uurida, kuidas tulevad ajakirjanikud toime eriolukorras uudiste leidmise, kavandamise ning kirjutamisega, mis valmistab neile raskusi ning kuidas on muutunud nende tööruutiinid. Usaldusväärne ajakirjandus on üks olulisemaid vahendeid, mis viib inimesed kurssi kriisiajal toimuvaga, vahendab tähtsate institutsioonide teateid ja arvamusi sellest, mis ühiskonnas toimub.

Minu esialgne plaan oli jätkata bakalaureusetöö kirjutamist seminaritöö teemal, milleks oli ajakirjanike toimetusesisene tagasisidestamine. Kuna riigis tekkis eriolukord, mille tõttu muutus ajakirjanike igapäevane tööruutin, ei olnud võimalik jätkata bakalaureusetöö kirjutamist seminaritöö teemal. Lähtuvalt olukorrast otsustasin uurida, kuidas saavad ajakirjanikud hakkama eriolukorras töötamisega ja millist tagasisidet saavad nad enda lugudele eriolukorras. On oluline jäädvustada uurimuse kaudu eriolukorra periood eesti ajakirjanduses. See on tähtis, et tulevikus saaks vaadata tagasi ja lugeda, milliseid probleeme valmistas kriis ajakirjanike tööle ning kui olukord peaks kunagi korduma, oskaks ajakirjanikud olla ehk rohkem valmistunud.

Selle töö puhul tuleb jälgida pingsalt, mis ajaperioodis üks või teine sündmus aset leidis. Ajaperioodil, kui hakkasin tööd kavandama, andmeid kogusin ja töö valmis kirjutasin, muutusid eriolukorra tingimused ning ka see, kuidas ajakirjanikud eriolukorda suhtuvad. Viieteistkümnendast aprillist vähenesid enamikes ajakirjandusväljaannetes ajakirjanike palgad. See tulenes reklaamimahu vähenemisest väljaannetes. Kogusin aga andmeid enda bakalaureusetöökse enne palkade alandamist, mistõttu ei saa minu uurimus kajastada, kuidas on palkade vähendamine mõjutanud ajakirjanike tööalast motivatsiooni.

Esimeses peatükis annan ülevaate teoreetilistest ja empiirilistest lähtekohtadest, teises toon välja uurimuse eesmärgi ja uurimisküsimused. Kolmandas peatükis tutvustan andmete kogumiseks ja analüüsimiseks kasutatud meetodit. Kasutasin bakalaureusetöös kvalitatiivset meetodit ning valimi koostas sihtpärase valimi põhimõttel. Info kogumiseks viisin läbi intervjuud nelja Postimees Arteri ajakirjanikuga.

Neljandas peatükis annan ülevaate intervjuudest selgunud tulemuste kohta. Viiendas peatükis teen tulemuste kohta järeldusi ja diskuteerin tulemuste üle. Kasutan bakalaureusetöös ka oma seminaritöös tehtud intervjuusid ja vaatlust, millest saadud tulemusi võrdlen bakalaureusetöö

jaoks läbi viidud intervjuude vastustega. Viiendas peatükis kirjutan lahti ka meetodi kriitika ning edasised uurimisvõimalused.

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

Selles peatükis seletan lahti töös kasutatud kesksed mõisted, nagu konstruktiivne tagasiside ning kriisi, häda- ja eriolukord; annan ülevaate ajakirjanduse olulisusest eriolukorras; ajakirjanike rolli ja rutiinide muutumisest; päevalehe iseärasustest ning tagasi- ja edasiste olulisusest ajakirjanike töös. Meedias kasutatakse vahelduvalt nii kriisiolukorra kui eriolukorra mõistet, mistõttu selgitan esmalt, milliseid tähendusi kumbki termin omab.

1.1 Kriisiolukord

Kriis on häire, mis mõjutab süsteemi tervikuna füüsiliselt ja ohustab selle põhieeldusi, subjektiivset enesetunnet ja eksistentsiaalset tuuma (Pauchant, Mitroff 1992). Kriisi peetakse ebaharilikuks olukorraks, mis kujutab endast suurt ohtu ettevõtlusele ja võib põhjustada kiireid muutusi avalikkuses, kuna see tõmbab avalikkuse ja meedia tähelepanu ning ohustab üldsuse usaldust (Sawalha, Jraisat ja Al-Qudah 2013). Kriisi iseäralik joon on selle ootamatus ja kontrollimatus, mis häirib või takistab normaalset tegevust (Alexander 2005).

Shaluf jt. (2003) nõustuvad Robert ja Lajtha (2002) arvamusega, et iga kriisiolukord on ainulaadne ja seetõttu kohaneetakse ja reageeritakse igale olukorrale erinevalt. Lighthouse Readiness Group (2015) andmetel on kriis „suurte raskuste, probleemide või ohtude aeg, mis

võib olla isiklik või piirduda väikese elanikkonnaga, näiteks perega või väga tõsise probleemiga tegeleva ettevõttega“. Kriisidel on sageli mineviku päritolu ja nende algse allika leidmine võib aidata mõista ja hallata konkreetset kriisi või viia sellega sarnase seisundini (Farazmand 2001). Organisatsiooni kontekstis on kriisid tavaliselt uued olukorrad, mis on sageli ootamatud, struktureerimata ja väljaspool tavalist organisatsiooni tegevusraamistikku (Beall 2007). Neid iseloomustab ka suur ebatäpse ja vastuolulise teabe hulk. (*ibid*)

1.2 Eriolukord

Kasutan enda töös valdavalt mõistet „eriolukord“. Eriolukord (*emergency*) on looduslik või inimtegevusest tingitud olukord, mis võib põhjustada elanikkonnale olulist kahju või kahjustada vara (Shen, Shaw 2004). Eriolukorda võib määratleda kui otsest või tegelikku sündmust, mis ohustab inimesi, vara või keskkonda ja mis nõuab kooskõlastatud ja kiiret reageerimist (Alexander 2005).

Eriolukorda määratletakse seisundina, kus tavapärased protseduurid peatatakse ja võetakse erakorralisi meetmeid inimeste päästmiseks, inimeste kaitsmiseks, kahjustuste piiramiseks ja normaalsete tingimuste taastamiseks (Alexander 2003). Eriolukorrad on tavaliselt ettenägematud, vähemalt täpselt selles osas, mis juhtub ning millal ja kus need aset leiavad. Kohesele tegevusele keskendudes määratleb Jorgustin (2012) **eriolukorda kui ettenägematut asjaolude või sellest tuleneva olukorra kombinatsiooni, mis nõuab viivitamatut tegutsemist; kiireloomulist abi või leevendusvajadust**. Alexander (2005) määratleb eriolukorda kui „laiemat terminit, mis hõlmab katastroofe ja väiksemaid häirivaid sündmusi“.

Minu bakalaureusetöös on olulisel kohal just „eriolukorra“ mõiste, sest ajakirjanike tavapärase rutiini on mõjutatud piirangutest, mis kaasnesid eriolukorra kehtestamisega. See on kirjas ka valitsuse koduleheküljel, mis ütleb, et eriolukord kuulutati välja selleks, et tõkestada Eestis koroonaviiruse levikut (Vabariigi Valitsuse..., 2020). Eriolukorra meetmed muudavad suure osa Eesti inimeste elukorraldust, kuid on hädavajalikud, et kaitsta koroonaviiruse eest kõige

haavatavamad osa elanikkonnast (*ibid*). Hädaolukorra seadus (HOS) kirjeldab eriolukorda järgmiselt.

HOS: „Vabariigi Valitsus võib loodusõnnetusest, katastroofist või nakkushaiguse levikust põhjustatud hädaolukorra lahendamiseks välja kuulutada eriolukorra, kui hädaolukorda ei ole võimalik lahendada ilma käesolevas peatükis sätestatud juhtimiskorraldust või meetmeid rakendamata.” (Riigi Teataja 2020)

Iga riik toimib eriolukorras vastavalt valitsuse kehtestatud kriisikomisjoni juhistele. Eestis kuulutab Vabariigi Valitsus eriolukorra välja kogu riigis või ühe või mitme maakonna või kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil ehk eriolukorra territooriumil (Riigi Teataja 2020).

Eriolukorra väljakuulutamisel määrab Vabariigi Valitsus ühe ministri (eriolukorra juhi), kes juhib ja koordineerib eriolukorra väljakuulutamise põhjustanud hädaolukorra lahendamist (*ibid*). Praeguses olukorras on eriolukorra juhiks Jüri Ratas.

Eriolukorra juht võib kohustada inimest eriolukorra piirkonnast või selle osast lahkuma ning keelata tal viibida eriolukorra piirkonnas, kui see on vajalik eriolukorra väljakuulutamise põhjustanud hädaolukorra lahendamiseks (Riigi Teataja 2020). Võimaluse korral võimaldatakse isikule juurdepääs tema elu- või tööruumile (*ibid*). Eriolukorra juht või valitsus võivad piirata või keelata avalike koosolekute ja ürituste pidamist eriolukorra piirkonnas (*ibid*). Vabariigi Valitsus otsustab eriolukorra lõpetamise pärast seda, kui eriolukorra väljakuulutamise põhjustanud hädaolukorra lahendamiseks ei ole enam vaja rakendada juhtimiskorraldust või meetmeid. (*ibid*)

1.3 Nädalalehtede iseärasused

Postimees Arter on nädalaleht, mis ilmub igal laupäeval. Nädalalehed erinevad päevalehtedest mitme aspekti poolest. Nädalalehtedel on päevalehtede kõrval vahel üsna keeruline saada sõna sekka kõige aktuaalsematel teemadel. Sündmused toimuvad enamasti ettearvatult ning päevalehtedel on erinevalt nädalalehtedest paremad võimalused, et uudiste tempoga kaasas käia (Santos 1991). See räägib aga nädalalehtede kahjuks, sest päevi pärast sündmuse toimumist ei ole mõtet uudist avaldada. Seetõttu peavad nädalalehe ajakirjanikud otsima loole uue vaatenurga

või perspektiivi (*ibid*). Kuna nädalalehed ei saa kajastada sündmusi vahetult, siis tegelevad nädalehe ajakirjanikud teemadega, millel pole ajalist survet (*ibid*).

Postimees Arteri ajakirjanikud on kaua töötanud just nädalalehes ja harjunud nädalalehele iseäralike tööruutiinidega. See, millisel tasemel ajakirjandust suudavad ajakirjanikud eriolukorras pakkuda oleneb ka nende tavapärasest välja kujunenud harjumustest ja rutiinidest. Kadri Külaots (2017) uuris enda magistritöös nädalalehete ajakirjanike tööruutiine. Tööst selgus, et nädalalehe ajakirjanikud teevad suuremahulisi analüütilisi lugusid, mis nõuavad süvenemist ja põhjalikku reporteritööd (Külaots 2017). Külaots (2017) leidis ka, et nädalalehe ajakirjanikel on vaba ajagraafik: nad saavad valida, kus ja millal tööd teha. Samas selgus töö tulemustest, et ajakirjanikud teevad suurema osa tööst siiski toimetuses (Külaots 2017). Vaba aja tõttu saavad nädalalehe ajakirjanikud käia väljasõitudel ja kohtuda allikatega silmast-silma, et luua nendega tugevam side (*ibid*). Üheksakümne aastate alguses tehtud uurimusest selgus, et nädalalehe ajakirjanikud on võrreldes päevalehe ajakirjanikega oma tööga rohkem rahul ja neil on võrreldes teiste ajakirjanikega suurem autonoomia (Weaver jt, 2007). Tööga rahulolu on mõiste, mis on seotud töötaja palkade, töökeskkonna, sotsiaalsete suhetega tööl, ajakirjaniku tunnustamise, ja töögrupi suhetega (Xiaoming jt, 2013). See on tingitud töö olemusest, füüsilisest töökeskkonnast, rahalistest preemiast, suhetest kolleegide ja juhtidega, kohanemisest organisatsiooni kultuuriga ja personaalsest arengust organisatsioonis (*ibid*).

1.4 Ajakirjaniku töö ja rutiinid

Olenemata eriolukorra kehtestamisest on muutunud ka tavaolukorras suuresti ajakirjanike roll, tööiseloom ja rutiinid. Kui vaadata ajakirjanike igapäevast tööd, ei ole kahtlust, et nende ametialane roll on muutunud (Witschge ja Nygren, 2009). Tehnoloogiline areng on oluliselt mõjutanud ajakirjanike tööruutiine. Seetõttu võib muutuda ajakirjanike töökeskkond aga stressirohkemaks (*ibid*). Witschge ja Nygren (2009) ütlevad, et vanad töö tegemise viisid säilivad igapäevases rutiinis isegi, kui ajakirjanikel on võimalus kasutada uusi tehnoloogilisi lahendusi.

Witschge ja Nygren (2009) toovad välja, et veebimeedias on loodud uusi töötamisviise ja uutele uudiseplatvormidele on kerkimas uued normid ja rutiin, mis mõjutavad ajakirjandust laiemalt

(*ibid*). Seega muutuvad ajakirjanike t orutiinid, normid ja reeglid. (*ibid*) Muutunud on ajakirjanike t o siset ja suhted meediaorganisatsiooni teiste rühmadega, mis on tihedamad kui kunagi varem (*ibid*). Ajakirjanikel peavad olema tehnilised oskused ning neil on vähem aega, et teha reporterit o ja kontrollida fakte (*ibid*). Samuti leiavad ajakirjanikud, et nad tegelevad palju e-posti kaudu saadava või internetist leitava teabega, et nad ei pruugi toimetuse kontorist lahkuda. Witschge ja Nygren (2009)  tlevad, et ajakirjanikud veedavad varasemast rohkem aega toimetuses ja vähem väljaspool.

Ajakirjanikud peavad olema t o kad inimesed, kusjuures pooled neist teevad ületunde vähemalt üks päev nädalas ja mitmed veel kaks kuni kolm päeva nädalas (Witschge ja Nygren, 2009). Muuhulgas on ajakirjanikut o senisest rohkem ka meeskonnap ohine ja planeeritud. (*ibid*)

1.5 Ajakirjanike t o olulisus kriisiolukorras

Massimeedia tuvastab meie ühiskonna probleeme ja on vahend ühiskondlikuks aruteluks (Fog 2013). Uudistemeedial on oma valvekoera rollis eeldatavasti keskne sotsiaalne roll asjakohase ja täpse teabe pakkumisel kriisiolukordades (Van der Meer jt, 2017). Auditorium kasutab ajakirjanike pakutavat teavet ja raame kriisi tõlgendamiseks ja sellele reageerimiseks (*ibid*).

Kommunikatsioonib uroo Edelmani koostatud uuringust selgus, et koroonaviiruse pandeemia kahandab avalikkuse usaldust meediasse (Tameez 2020). Uuring näitas, et 64 protsenti vastanutest saab suurema osa oma koroonaviirusega seotud infost suurematest uudiste väljaannetest (*ibid*). Keskmiselt jälgib koroonaviiruse uudiseid iga päev 70 protsenti vastanutest (*ibid*). Ajakirjanikud on ka valvekoerad, keda me usaldame, et avastada vigu ja rikkumisi nende poolt, kellel on võim (Fog 2013). Ajakirjanikud olid aga tabelis viimaste seas, kui vastajatelt küsiti, mis teabeallikast usaldasid nad saada viiruse kohta t est infot (Tameez 2020). Kõigest 43 protsenti vastanutest ütlesid, et usaldavad ajakirjanikke koroonaviirusest tõese info saamisel. Uudistemeediat kollektiivsena usaldab 50 protsenti vastanutest. (*ibid*)

Sorribes ja Rovira (2016) soovivad ajakirjanikel välja t otada professionaalsed protokollid, mis kehtestaksid ajakirjanikele eriolukordadeks eetilise käitumise kriteeriumid (Sorribes, Rovira 2016). Ajakirjanikud peavad kohandama oma teabenõudeid selle alusel, et katastroofi korral

tuleks panna esikohale inimeste ja ohvrite eest hoolitsemise (*ibid*). Sealjuures mängib suurt rolli vastutuseprintsip, st esmatähtis on inimeste toetamine (*ibid*).

Üks olulistest aspektidest kriisiolukorra kajastamisel on alaealiste välistamine eriolukordadest teatamisel (alaealiste kaitsega seotud vastutuse põhimõte) ja katastroofist mõjutatud inimeste austamine sõltumata rassist, etnilisest päritolust või rahvusest (Sorribes, Rovira 2016). Üha enam kehtestatakse kutsealaseid käitumisreegleid katastroofide korral, mis mõjutavad mõne piirkonna või riigi kodanikke, kuid sageli jäetakse need tähelepanuta, kui katvus viitab muudest rassidest või riikidest pärit isikutele (*ibid*).

Eriolukorras peaksid ajakirjanikud andma sõna eelkõige ekspertidele ja teadlastele ning vältima poliitikute avaldustele tuginevat infot (Sorribes, Rovira 2016). Ajakirjanikel on valvekoertena õigus valida allikaid, kes saavad kriisiolukorras hääle (Van der Meer jt, 2017). Ajakirjanikud peavad oma allikate valimisel olema eriolukorras eriti kriitilised (Sorribes, Rovira 2016). Sorribes ja Rovira (2016) pakuvad ka välja, et ajakirjanike ja teadlaste vaheliste suhete parandamiseks oleks hea võimalus kasutada teadustõlki, kes oleks sideisik ajakirjanike ja teadlaste vahel. Kommunikatsioonibüroo Edelmani koostatud uuringus vastas 85% inimestest, et sooviksid kuulda rohkem teadlasi ja vähem poliitikuid (Tameez 2020). 74% protsenti mureseb viiruse kohta võltsitud uudiste leviku pärast ja 45 protsendil on probleeme usaldusväärse ja usaldusväärse teabe leidmisega viiruse ja selle mõjude kohta. (*ibid*)

Meedial on eriolukorras täita oluline ülesanne. Demokraatlikus ühiskonnas on meedia keskne kommunikaator avalikkusele riskide ja ebakindluste vahendamisel (Sorribes, Rovira 2016). Arenenud ühiskondades on sotsiaalne transformatsioon tähendanud uute riskide ja ohtude ilmnemist; peale selle on meedia mõju tõttu muutunud riskide ja ohtude tajumine (*ibid*).

Avalik arvamus võtab riski hindamisel arvesse teabe kogust. Inimesed kipuvad riskiga seotud tõenäosust hindama enamasti selle põhjal, kui palju teavet nad saavad riskifaktori kohta (Fog viidatud Sorribes ja Rovira, 2016 kaudu).

Oluliste riskidega silmitsi seistes tuleb tegeleda üldsuse teabesooviga (Murdock jt, 2001). Üldsus soovib teavet, mis võimaldaks otsustada, kas osta näiteks teatud tüüpi toitu või kasutada

konkreetsset transpordivahendit jne (*ibid*). Selline ratsionaliseerimisprotsess kohustab meediat koguma tõlgendusi ja viitama mitmele teabeallikale (*ibid*).

Meedia võimendab ühiskondlikku riskitaju, sest need keskenduvad negatiivsetele aspektidele ja draamale ning kipuvad teemat moonutama või liialdama (Sorribes, Rovira 2016). Seda toetab viis, kuidas riski tajutakse ja sotsiaalselt vastu võetakse ning kodanike õigus mitte ainult otsida, ja teavet saada, vaid ka osaleda otsustusprotsessides. (Farré, 2005, viidatud Sorribes ja Rovira 2016 kaudu)

Olukordades, kus võib tekkida suurt sotsiaalset segadust, näiteks hädaolukordades, peab meedia austama kutse-eetikat, mis on kehtestatud erinevates kutsetegevuse juhendites ja reguleerivate organisatsioonide soovitusel. Meedia peab eriti ettevaatlik olema sensatsioonilisuse ja (üle)dramatiseerimisega, inimeste eraellu tungimisega, valu ja kannatustega, teabe ja arvamuse eraldamisega ning nende teabe õigsusega. (Sorribes, Rovira 2016)

1.6 Professionaalse tagasisidestamise olulisus

Et organisatsioon täidaks eesmärged, peavad töötajad teadma, kuidas neil läheb (*ibid*). Inimesed peavad teadma, kuidas nad ülesannetega hakkama saavad (Armstrong, Taylor 2014). Töötajad peavad teadma, kas nende sooritus läheb kokku sellega, mida juhid neilt ootavad (Goldsmith, 2003). Nad peavad õppima, mida nad on teinud hästi ja mida saaks parandada (*ibid*). Tagasiside annab töötajale märku, kuidas hinnatakse tema tööd ja otsuseid nii organisatsioonisiselt kui -väliselt (Schaufeli, 2013). Tagasiside võib soosida õppimisprotsessi, tänu millele tõuseb töökompetents (Schaufeli, Taris, 2014). Kiitus aitab inimestel lõõgastuda. Igaüks vajab aeg-ajalt julgustust ja tunnustust. (Armstrong, Taylor, 2014)

Tagasiside on ajakirjanike jaoks oluline ressurss. Ajakirjaniku oskus tajuda iseenda pädevust on väga varieeruv (Olgo, 2017). Ajakirjanik ootab toimetuse tagasisidet, et saada aru enda pädevustest ja puudustest (*ibid*). Tagasisidet võib pidada ajakirjaniku mittemateriaalseks tasuks,

mis innustab ajakirjanikke nende tööd tegema, eriti kuna osade ajakirjaniku sõnul ei ole ka Eestis töötasu selline, mis ajakirjandustööd tegema motiveeriks (Niinepuu, 2012). Ajakirjaniku jaoks on oluline teada, mida ta suudab, milleks ta võimeline on, mida ta tahab, mis on ta nõrgad kohad, mis vajavad arendamist (Olgo, 2017). Kui ajakirjanik ei tunne oma puudusi, hakkab ta kahtlema endas, oma kompetentsis ja pädevustes. (*ibid*)

Mõiste „tagasiside“ kannab endas mitmeid tähendusi ja seda on raske ühtselt defineerida. Armstrong ja Taylor (2014) kasutavad mõistet „performance review“ (eesti k. „arenguestlus“). Arenguestluse (*performance review*) keskne idee on arutleda töötaja sooritus- ja arenguküsimuste üle (*ibid*). Tagasiside on **konstruktiivne**, kui see põhjendab, kuidas saaks edaspidi paremini teha (*ibid*). Konstruktiivne tagasiside peaks keskenduma esitusele mitte inimesele (Goldsmith, 2003). Hea tagasisidestaja ei tohiks töötajat põhjendamata kiita ega laita (*ibid*). Analüüsida tuleks objektiivselt – miks läksid asjad kehvasti või hästi ning mida teha edaspidi, et hoida head taset või vältida probleeme tulevikus (*ibid*).

Tagasiside peaks põhinema faktidel (Armstrong, Taylor, 2014). Arenguestlus (*performance review*) peaks olema konkreetne, mitte abstraktne ja laskma juhtidel ja töötajatel vaadata koos positiivse pilguga, kuidas esitust tulevikus paremaks teha ja kuidas probleemid esituse standardite ja saavutatavate eesmärkidel saaks parandada. (*ibid*) Töötajad peaksid hindama ise enda sooritust ja tegutsema ise selle nimel, et tulemusi parandada. Juhid peaksid tagama neile **juhendamist** (coaching), **tuge** ja **suunamist** (guidance). (*ibid*)

Tagasiside annab töötajale märku, kuidas hinnatakse tema tööd ja otsuseid nii organisatsioonisiselt kui -väliselt (Schaufeli 2013). Tagasiside võib soosida õppimisprotsessi, tänu millele tõuseb töökompetents (Schaufeli, Taris, 2014). Kiitus aitab inimestel lõõgastuda. Igaüks vajab aeg-ajalt julgustust ja tunnustust. (Armstrong, Taylor, 2014)

Signe Ivask (2018) leidis oma doktoritöös, et nii nooremad, vanemad, vähese ja rohkema kogemusega ajakirjanikel jääb puudu põhjalikust professionaalselt tagasi- ja edasisidest. Tagasiside jäi sageli klõpsude arvu esitamise tasemele, mis ei aita ajakirjanikul professionaalselt areneda ja muutustega kohaneda (Ivask 2018). Konstruktiivne professionaalne tagasiside või

edasisidet aitaks ajakirjanikel kohaneda muutustega ja tegeleda tõhusate rutiinide loomisega (*ibid*). Merili Nikkolo (2010) magistritööst selgus, et ka ajakirjanike töörahulolu tõstvatest teguritest eristus selgelt tunnustus ja tagasiside. Tunnustuse ja tagasiside all pidasid ajakirjanikud silmas nii toimetusesisest kui ka –välist tagasisidet ja tunnustust (Nikkolo 2010). Seega vajavad ajakirjanikud tagasisidet arenemiseks ja muutustega kohanemiseks (Ivask 2018) ning töörahulolu tõstmiseks (Nikkolo 2010).

2. Uurimisküsimused

Minu bakalaureusetöö eesmärk on ühe toimetuse näitel selgitada välja, kuidas muutis eriolukord ajakirjanike tööruutiine ja tagasisidestamiskultuuri. Valisin uurimiseks Postimees Arteri toimetuse, kuhu kuuluvad kogenud ajakirjanikud, kes on kaua koos töötanud, ning seetõttu otsustasin analüüsida, kuidas tulevad nemad toime eriolukorras töötamisega ja millist tagasisidet

saavad enda lugudele. Lähtudes oma uurimuse eesmärgist sõnastasin järgmised uurimisküsimused:

Kuidas on eriolukord muutnud ajakirjanike tööritiine?

Millist tagasisidet saavad ajakirjanikud lugudele eriolukorras?

3. Valim ja meetod

Selles peatükis annan ülevaate enda uurimuse valimist ja tutvustan andmete kogumiseks ning analüüsimiseks kasutatud meetodit.

Moodustasin valimi sihipärase valimi põhimõttel. Selle põhimõtte järgi sain valida uurimiseks toimetuse, mille liikmed on minu kogemuse põhjal kaua koostööd teinud. Töötasin Postimees Arteris 2019. aasta suvel, mistõttu olin tuttav toimetuse liikmetega. Valimisse kuuluvad Postimees Arteri toimetuse ajakirjanikud, kes olid nõus minuga kriisiolukorrast rääkima (neli ajakirjanikku). Enne valimi koostamist saatsin kõigile Arteri liikmetele e-maili ning võtsin ühendust ajakirjanikega, kes olid nõus minuga intervjuu tegema. Kaks Arteri liiget e-mailile ei vastanud, mille tõttu ei ole neid ka minu valimis.

Arter on Postimehe nädalalõpulisa, mis ilmub laupäeviti. Arter pakub nii meelelahutuslikku sisu kui ka tõsisemaid lugusid. Uurisin Postimees Arteri toimetust oma seminaritöös, keskendudes toimetusesisese tagasiside uurimisele. Jätkasin Postimees Arteri toimetuse uurimist bakalaureusetöös mitmel põhjusel. Üheks neist oli, et eriolukorra kehtestamine seadis piirangud ajakirjanikega suhtlemisele, mille tõttu tuli kõik intervjuud teha telefoni teel. Seetõttu pidasin efektiivseks valida valimisse Postimees Arteri liikmed, kellega olin juba enda seminaritöös intervjuu teinud. Kui oleksin võtnud valimisse toimetuse, mille liikmetega ei ole ma varem tutvunud, siis oleks uurimine ja intervjuude läbiviimine kujunenud keeruliseks. Telefoni teel on inimest raske intervjuuerida. Raskusi valmistab keerulisemate küsimuste esitamine, kus usutletav peab end rohkem usutlejale avama, ning sel kohal aitab kaasa, kui uurija on intervjueeritavaga juba varem tutvunud. Teiseks põhjuseks, miks valisin uurimiseks Postimees Arteri toimetuse liikmed on see, et mul on juba seminaritööst materjali, kus leidub infot Postimees Arteri ajakirjanike tavapärase tööruutiinide ja tagasisidestamisharjumuste kohta. Bakalaureusetöös saan kasutada seminaritöö materjali, et võrrelda, kuidas on muutunud ajakirjanike tööruutin ja tagasisidestamiskultuur eriolukorras.

Selleks, et saada teada, kuidas on eriolukord mõjutanud ajakirjanike tööruutiine ning millist tagasisidet saavad ajakirjanikud lugudele eriolukorras, viisin läbi neli poolstruktureeritud intervjuud. Uurisin oma seminaritöös Arteri toimetust, mille tõttu olid nad juba harjunud minuga suhtlema. See võimaldas vältida olukorda, kus ajakirjanikud hakkaksid uurijat võõrastama. Vaid üks bakalaureusetöö valimisse kuuluv ajakirjanik jäi seminaritöös valimist välja, kuid ka tema puhul ei täheldanud ma võõrastamist. Kriitikana saab tuua välja selle, et ajakirjanikud tundsid

end vabalt ja ei tajunud mind uurija rollis. Selle tõttu võisid nad öelda välja asju, mida ei oleks öelnud võõra juuresolekul. Kuna tegin intervjuud telefonis ei saanud ma panna tähele intervjuueeritava kehakeelt ja miimikat. Selle tõttu võis mul jääda märkamata mõni detail, mis annaks sõnale teistsuguse tähenduse või konteksti.

3.1 Andmekogumis- ja töötlusmeetod

Uurimuse eesmärk on saada teada, kuidas tulevad Postimees Arteri ajakirjanikud toime kriisiolukorras töötamisega ja kuidas on kriisiolukord muutnud nende igapäevast tööritiini. Neile küsimustele vastuse saamiseks sobib kvalitatiivne lähenemisviis.

Uurimisküsimustele vastamiseks viisin läbi neli intervjuud, mille koostamisel kasutasin poolstruktureeritud intervjuu meetodit. Koostasini ühe intervjuu kava, et küsitleda nelja ajakirjanikku. Jätsin ruumi lisaküsimusteks, mis tekkisid intervjuu käigus. Nii sain lisada uurimusse ka intervjuueeritava jaoks olulised teemad, mille tema ise usutluse käigus välja tõi.

Esimese küsimusena uurisin usutlevatelt, milline on nende tööritiin eriolukorras töötades. Sellele küsimusele vastates selgitasid usutletavad, kuidas näeb välja nende tööritin ja -päev, kuidas peetakse koosolekuid ning mis muutused kaasnevad eriolukorras töötamisel. See oli üsna lai küsimus, millele vastates said intervjuueeritavad rääkida sellest, mis on neile eriolukorra tööritiinis silma jäänud.

Järgmisena küsisin ajakirjanikelt, kuidas on määratud nende tööritin eriolukorras. Enamik ajakirjanikest puudutas seda teemat juba esimesele küsimusele vastates, sest esimene küsimus oli piisavalt lai, et sellele vastates sai rääkida ka muutustest tööritin. Pidasin aga vajalikuks seda ajakirjanikel ka eraldi küsida, sest soovisin teada täpselt, millal nende tööpäev algab ja millal lõpeb. Seejärel uurisin intervjuueeritavatelt, millised on suurimad raskused eriolukorras töötamisel. Selle küsimuse esitasin juhul, kui juba varasemast vastusest ei olnud selgunud, mis ajakirjanikele raskusi valmistab või kui soovisin küsimuse kohta konkreetseid näiteid või detailsemat selgitust. Selle küsimuse esitamine aitas mul selgitada välja, millised aspektid uue tööritiini juures valmistavad ajakirjanikele kõige enam raskusi.

Soovisin saada aimu, kas toimetusel on eriolukorras allikatega suhtlemiseks kehtestatud ühtne kord või põhimõtted. Vastuse leidmiseks uurisin ajakirjanikelt, kuidas toimub suhtlus allikatega eriolukorras. Järgmiseks tahtsin teada, kas või mis on muutunud eriolukorras looteemade valimisel. Selle küsimuse esitamisel soovisin, et ajakirjanikud kirjeldaksid, kuidas kujuneb teemavalik eriolukorras, ja millest oleneb, millist teemat ajakirjanik kajastab.

Ajakirjanikke intervjuerides soovisin ka teada, kas eriolukorra tõttu on saanud kannatada kirjutatud lugude kvaliteet. Seetõttu uurisin ajakirjanikelt, mida arvavad eriolukorras kirjutatud lugude kvaliteedist ja põhjalikkusest. Seejärel küsisin usutletavatelt, millist tagasisidet on nad enda lugudele saanud. Selle küsimusega tahtsin saada teada, kuidas on muutunud tagasiside saamine eriolukorras. Vastustest kogutud infot sain võrrelda jällegi seminaritöös tehtud intervjuudega.

Viimane küsimusteplokk puudutas ajakirjanike pingemaandamisemeetodeid ja meeleolusid. Uurisin ajakirjanikelt, mida teevad nad pingete leevendamiseks või enda väljaelamiseks. Kuna ajakirjanikud teevad tööd kodust, ning eriolukord piirab tavapärast rutiini, leidsin, et on vajalik teada, kas ajakirjanikud oskavad leida või tuua välja meetodeid, kuidas end eriolukorras välja elada ning kuidas enda pingeid maandada. Kõige viimane küsimus puudutas toimetuse üldist meeleolu eriolukorras. Palusin võtta ajakirjanikel küsimusele vastates aluseks see, kuidas tunnevad nad end eriolukorras töötades, milliseid emotsioone neil esineb, ja kuidas tundub neile olevat kolleegide meeleolu. Selle küsimusega sain hinnata ajakirjanike emotsioone ja seda, kuidas tajuvad nad toimetuse üldist meeleolu.

Intervjuul osales kolm ajakirjanikku ja toimetuse juht – kokku neli osalejat. Intervjuud viisin läbi telefoni teel ning vastused kirjutasin vestluse käigus arvutisse. Edaspidi nimetan valimis olevaid ajakirjanikke järgmiselt: Ajakirjanik A, ajakirjanik B, ajakirjanik C ja ajakirjanik D. Valimis on kogenud ajakirjanikud, kes on ajakirjanduses kaua töötanud.

Esimesena (27. märtsil) helistasin Ajakirjanik A-le. Kõne kestis ligi pool tundi. Rääkisime muuhulgas sellest, kuidas on ta ajakirjanikele kriisiolukorras toeks. Kõigilt teistelt ajakirjanikelt uurisin selle kohta, kuidas saavad nad kriisiolukorras hakkama, mis on eriolukorras ajakirjanikutööd tehes keerulisemad momendid ning kuidas maandavad nad eriolukorras pingeid.

Kolmekümnendal märtsil helistasin ajakirjanik D-le. Temaga kestis kõne ligi tund aega. Rääkisime lisaks eriolukorras töötamisest ka koroonakriisist ja sellest, kuidas see ühiskonda mõjutab. Kolmandal aprillil võtsin ühendust ajakirjanik C-ga. Temaga kestis intervjuu kõige vähem aega – kaksteist minutit. Võtsime läbi kõik intervjuu kavas olevad küsimused. Intervjuu tuli lühem, kuna ajakirjanik vastas küsimustele lühidalt ja konkreetselt. Viimase intervjuu tegin kümnendal aprillil ajakirjanik B-ga. Teda oli kõige keerulisem kätte saada, sest ajakirjanik suunati eriolukorra tõttu kirjutama Postimehe uudistetoimetusse. Helistasin ajakirjanikule viis korda. Viimasel katsel oli tal aega, et intervjuu küsimustele vastata.

Andmete analüüsimiseks kasutasin kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodit. „Kvalitatiivne analüüs on tundlik ja täpne” (Kalmus, Masso, Linno, 2015). Kvalitatiivse analüüsiga saab pöörata tähelepanu ka harva esinevatele või unikaalsetele nähtustele tekstis (*ibid*).

Kuna kirjutasin telefoniintervjuu arvutisse vestluse käigus üles, pidin andmete analüüsimiseks vastuseid vaid veidi keeleliselt korrastama. Vestluse käigus kirjutasin intervjuueeritava jutu kiirelt üles, mille tõttu jäid teksti mõned kirjavead. Intervjuu analüüsimiseks kasutasin induktiivset analüüsi. Induktiivne analüüs lähtub andmetest ning selle puhul välditakse eelnevalt määratletud kategooriaid; koodid, kategooriad ja nende nimed ning täpsemad uurimisküsimused tuletatakse konkreetsetest andmetest (Kalmus jt, 2015). Analüüsil lähtusin uurimisküsimustest.

Tulemuste osas kogusin intervjuudest kokku tsitaadid ja tõin need üldistades välja, jagades vastused eri kategooriatesse: tőörutiin kriisiolukorras, muutused tööajas- ja mahus, looteemade leidmine, tagasiside lugudele, suhtlemine allikatega, pingete maandamine ja toimetulemisviisid. Kategooriad lõin andmete põhjal, mis intervjuudest selgusid. Kokkuvõttes vastan tulemuste osas selgunud info põhjal uurimisküsimustele ning järelduste ja diskussiooni peatükis arutlen, mida tulemustest järeldada, kuidas seda teadmist edasi arendada ning kasutada ja millised on minu töö puudused.

4. Tulemused

Käesolevas peatükis annan ülevaate tulemustest, mida illustreerin tsitaatidega poolstruktureeritud intervjuudest. Tulemused esitan alapeatükkide kaupa, mille koostasid intervjuudest teada saadud informatsiooni põhjal.

4.1 Töörutiin eriolukorras

Ajakirjanik A sõnul on töökorraldus jäänud suures pildis samaks. Esmaspäeval kell üheksa on Skype-i teel suur Postimehe koosolek, kus arvestatakse ka viimast Arteri lehte ja kell 12 on Arteri toimetuse koosolek. Postimehe töötajatel on eriolukorraks loodud Skype-i vestlusgrupp, kus saab omavahel kirjalikult suhelda. Arteri koosolekul arutavad ajakirjanikud läbi loo teemad ning seavad paika, kes, mida ja mismoodi teeb. Ajakirjanik A ütles, et praeguses olukorras peab koosolekul keskenduma eelkõige sellele, kuidas lugu illustreerida, sest töötajad ei suhtle küljendajate või fotograafiga nii tihti kui varem. Eeltöö lugude tegemiseks algab eriolukorras varem kui tavaliselt. Eeltöö tehakse ära enamasti esmaspäevasele koosolekule eelneva nädala lõpus.

Ajakirjanik A: „Koosolekul peab olema konkreetne jutt, uduseid ideid me ei aruta”.

Koosolekul arutatakse, millisele leheküljele kui pikk lugu tuleb. Teispäeva hommikuti saadab Arteri juht loo teemad Postimehe suurele toimetusele, et teataks, mis teemadel Arter sel nädalal kirjutab ning et teemad teiste toimetustega ei kattuks. Kolmapäevaks peaksid lood lood valmis olema, et neljapäeval saaks kella 18st hakata lehte kujundama ja seejärel trükki saata.

Ajakirjanik A: „Leheasjus on ta kuidagi nii kujunend, et lugude valmisaamine või kujundamine hakkab tagantpoolt pihta, et moe-, toidu- ja autorubriigi lood saavad varem valmis ja kujundatud. Paremad lood kujundame neljapäeval.”

Kui lugu on kolmapäevaks valmis, palub Arteri juht koostada ajakirjanikel enda artiklitest lühike tutvustav tekst. Arteris tehakse olulisematest lugudest iga nädal videolõik, kust tutvustatakse lühidalt tuleva nädala artikleid. Reedel pannakse artiklid üles internetikeskkonda ning laupäeval ilmuvad lood paber kandjal.

Ajakirjanik B viidi eriolukorra kehtestamisele üle uudistetoimetusse. Ta on seal töötanud eriolukorra kehtestamise algusest. Kui eriolukord märtsi keskel kehtestati, helistas talle peatoimetaja, ja palus teda appi uudistetoimetusse lugusid kirjutama. Põhjus seisnes selles, et palju ajakirjanikke oli „erinevatel põhjustel” uudistetoimetusest lahkunud ning ajakirjanikel oli suur koormus. Postimehe peatoimetaja ütles, et soovib ajakirjanik B viia üle uudistetoimetusse, et tugevdada selle koosseisu. Uudistetoimetuses suurenes töömaht, mistõttu oli sinna vaja vanemat ja kogenumat ajakirjanikku. Postimehe peatoimetaja rääkis läbi Arteri juhiga ning lubas Arterisse ajakirjanik B-le asendust leida. Siiski ei ole Arterisse asendustöötajat senini vaja olnud.

Ajakirjanik B kirjeldas enda tööruutiini järgmiselt: hommikul enne kaheksat ärkab ta üles. Sealjuures mainis ta, et saab tavapärasest kauem magada, sest kodus ei kulu aega tööriiete selga panemisele ega tööle minemisele. Seega saab ajakirjanik kodukontoris aega kokku hoida. Seejärel vaatab ta, millest tuleks lugusid sel päeval teha. Ta peab internetis või telefonitsi suheldes nõu Aivar Reinapi või uudistetoimetuse juhi Georgi Beltadzega. Kui ta leiab sobiva looteema, ja saab selle kolleegidega kooskõlastatud, teeb ajakirjanik reporteritööd. Lugu valmib sama päeva õhtuks. Paaril korral pidasid uudistetoimetuse ajakirjanikud kell üheksa Skype-i rakenduse teel koosolekut. Ajakirjanik B rõhutas, et hilisõhtune koosolek toimus vaid mõnel korral ega saanud neile korduvaks rutiiniks.

Ajakirjanik C ütles, et temal on tavaliselt juba esmaspäeval loo idee olemas ning kui ta on allikatega kohtunud, siis ka materjal loo tegemiseks. Tema sõnul on rutiin muutunud rohkem ettevaatavaks, mis tähendab, et ta mõtleb nii palju ette kui võimalik. Ta tõi näiteks, et tegi ühel nädalal iga päev päevikuvormis lugu, mistõttu helistas allikale iga päev. Ta sõnas, et koostöös allikaga tegid nad töö varem valmis.

Ajakirjanik C sõnul ei erine praegune olukord tema tavalisest rutiinist. Tema töötab kodukontoris ka tavaolukorras, sest elab maapiirkonnas. Ainuke erinevus on see, et tavanädalal oleks esmaspäeviti toimetuse koosolek ning ta näeks oma kolleege. Eriolukorras kohtutakse aga Skype vahendusel. Skype-s on ajakirjanikel ka vestlusgrupp, et üksteisega kontakti hoida ja nalja visata. Ajakirjanik C ütles, et Arteri toimetuse juht töötas enne Eesti Ekspressis ning ta toimib veel sealse rutiini järgi, mis tähendab, et toimetus saab kokku korra nädalas, ja arutleb eelseisva nädala teemade üle. Ajakirjanik C hinnangul on selline rutiin efektiivne küll tööskeemina, kuid raiskab ajakirjaniku aega, kui toimetusse peab sõitma kohale selleks, et olla koosolekul poolteist tundi. Tema arvates on praeguses olukorras (koosoleku)aega paremini kasutatud. **Ajakirjanik D** sõnul ei ole tema rutiin tavaolukorras kuigi erinev. Ainuke erinevus seisneb selles, et ta teeb tööd kodukontorist. Ajakirjanik D ütles, et eriolukorras on tema tavaline päevarütm järgmine: hommikul hakkab ta tööle, lõunal toob lastele lõunasöögi ning tavaliselt lõpetab töö kell seitse. Ta lisas, et eriolukorra alguses töötas ta kella kümne või üheteistkümmeni õhtul.

4.2 Eriolukorrast tulevad muutused tööajas- ja mahus

Ajakirjanik B (kes viidi eriolukorra alguses üle töötama uudistetoimetusse) ütles, et töömaht on „kõvasti, metsikult” suurenenud. Töömahu suurenemist soodustab see, et ajakirjanik peab töötama kahes toimetuses korraga. Ta tõi välja, et kuigi Arteri toimetuse juht olnud väga hooliv ja muretsev, et ajakirjanik „end ribadeks” ei pingutaks, on tal siiski raske. Kõige keerulisem kodukontoris töötamise puhul on see, et kaob ära piir töö- ja vaba aja vahel. Tööl ei ole kindlat lõppu ega algust.

Ajakirjanikul on tööarvuti pidevalt lahti ja kogu aeg tuleb juurde tööülesandeid, millega tegeleda. Nii Postimees kui Postimees Arter läksid reklaamimahu kadumise tõttu lühemaks. Arter on nüüd on 24-leheküljeline, enne oli 28 kuni 32 lehekülje paksune. Ajakirjanike töömaht ei ole aga reklaamimahu kadumise tõttu – leht on küll õhem, sest reklaami on vähem, kuid sisuline pool ei ole mahult muutunud.

Ajakirjanik D ütles, et eriolukorra alguses töötas ta kella kümne või üheteistkümneni õhtul. Intervjuu tegemise ajal oli eriolukorrast möödas ligi viis nädalat ning sel ajal töötas ajakirjanik kella seitsmeni õhtul.

4.3 Looteemade leidmine eriolukorras

Ajakirjanik A sõnul keskendub enamik teemadest ikkagi koroonaviiruse kajastamisele. Kuigi koosolekul arvab ta tunnetuslikult, et proportsiooni ja mitmekesisuse mõttes peaks kirjutama ka muust, siis on reaalsus on see, et keegi midagi muud lugeda ei taha. Kõik, mis ei ole koroonaga seotud, pälvib vähem tähelepanu ega pääse hästi nähtavale. Teemade valimisel tuleb olla leidlik ja mõelda, mida teised väljaanded veel kajastanud ei ole.

Ajakirjanik A: *„Elu või olukord tingib selle, et kõik lood räägivad otsapidi viirusest.”*

Isegi, kui lugu on spordirubriigis, siis käsitleb see ikkagi koroonateemat. Näiteks, et Egle Nabi räägib sellest, kuidas kodus mitte hulluks minna ja omaette sporti teha. Teema puudutab viirust, kuid loo ajendiks on sport. Ajakirjanik A ütles, et reisilugusid ei ole sünnis kirjutada.

Ajakirjanik A: *„Kui oleks varasemast kellegi kihvt reisilugu, siis proovi sa seda praegu lehte panna. Esiteks on see kohatu ja siis küsid noja mis siis?”*

Praegune olukord võtab mingid teemad ajakirjanikelt justkui „lootusetult” ära. Reisilugusid on kohatu kirjutada ning neid lugedes võib küsida „mis sellest?” – miks peaks praegusel ajal seda teemat kajastama.

Ajakirjanik B ütles, et uudistetoimetuses tekib looidee kas eelmisel või samal päeval, kui ta uudist kirjutama hakkab. Enamasti tekib idee siiski eelmisel päeval. Loo teema leidnud, peab ta nõu kas uudistetoimetuse juhi Georgi Beltadze või Aivar Reinapiga. Ta sõnas, et loo teemade leidmine on keeruline selle tõttu, et peab kodus istuma ja kirjutama. Elulisi sisendeid on vähe. Samas on uudiste leidmine ka kergem, sest ajakirjanik teab juba ette, kust uudislikke asju otsida.

Ajakirjanik B: *„Kõik, mis koroonaga seotud, see läheb ka enamasti kaubaks. Peab jälgima, mis toimub, ja sealt uudised tulevad kätte. Kogu töö keerleb koroonakriisi ümber.”*

Ta sõnas, et kui oleks tavaolukord, siis oleks selles mõttes uudiseid raskem leida, sest ei ole kindlat valdkonda, kust otsida. Aga kriis määrab ajakirjanikule kindla fookuse. Ajakirjanik B ütles ka, et võtmeasjaks on see, et töö ja loo teemad peavad olema huvitavad. Kuigi ta peab töötama kahes eri toimetuses, teeb töö lihtsamaks see, et need inimesed ja teemad, kellega ta on teinud Arterisse lisatööna intervjuusid, on talle endale ka huvi pakkunud. Siis, kui lugu ennast ka huvitab, ei ole töö nii raske. Ta toob ka näiteks, et tegi ühes Arteri numbris spordiloo, mis oli tema jaoks põnev. Kuigi töökoormus oli suur, oli seda lugu tema jaoks kergem kirjutada.

Ajakirjanik C sõnul tuleks püüda koroon- ja muuda teemade vahel tasakaalu hoida, kuigi koroon on praegusel hetkel hästi esil, sest mõjutab inimeste elu.

Ajakirjanik C: *„Seda (koroonateemat - toim.) ei saa eest ära. Sellest peame kirjutama, sest kõik elavad selles maailmas.”*

Ajakirjanik ütles aga, et samas on nad toimetusega mõelnud viiruse teemade kõrval teisi võimalusi eriolukorra kajastamiseks. Siiski on praegusel olukorral selline iseloom, et kriisiteema sütitab paremini või ärksamalt kirjutama. Ajakirjanik C hinnangul ei ole see igav ja nii ei pea end kirjutama sundima. Kui teema ei ole kõnekas, siis teeb ajakirjanik seda sunniga. Koroonateemadest kirjutab ta aga rõõmuga.

Ajakirjanik D ütles, et looidee sõltub teema stiilist ja kontekstist. Mõne teema, näiteks kehakultuuri puhul, on oluline viia see praegusesse konteksti. Siiski üritab ta tuua sisse elujaatava positiivse, „elu läheb edasi” mõõtme. Kõik lood ei pea olema koroonateemadel.

Meediaruumis kirjutatakse 80 protsenti lugedes viirusest ning sellest tekib üleküllus. Samas tões ta, et kõik, mis on viirusega seotud, loetakse palavikuliselt.

Ajakirjanik D: *„Hirm on tohutu stiimul, miks pead uudiseid lugema. Meedia on ju paanikakütja, see klikib.”*

Ajakirjanik ütles aga, et ühte nädalasse kirjutas ta ka reisiloo ning eks ole näha, kuidas lugejad selle vastu võtavad. Kuigi materjal ja aines loo kirjutamiseks oli kogutud enne kriisi, ei ole ajakirjanik kindel, kas selline artikkel sobib praegusesse konteksti ja kas see meeldib lugejatele.

4.4 Tagasiside lugudele eriolukorras

Ajakirjanik B ütles, et lugudele sõnalist tagasisidet väga ei tule. Saab küll lugeda veebikommentaare, kuid sealt on konstruktiivset tagasisidet oodata mõttetu.

Ajakirjanik B: *„Loen vahel kommentaariume, aga see on mõttetu. Jauravad seal kindlad tegelased, viis kuni kuus inimest.”*

Koosolekutel kuuleb tagasisidet nii palju kui uudisetoimetuse juht või kolleegid talle edasi ütlevad, ning seda on vähevõitu. Ajakirjaniku sõnul ei jää töökaaslastel lugude tagasisidestamiseks energiat ega aega. Ühel korral sai ta uudisetoimetuse juhilt koosolekul tagasisideks, et „oli hea lugu”. Tema jaoks on oluline tagasiside klikkide arv. See näitab, et ajakirjaniku töö läheb kellelegi korda. Klikkide arvu näeb lugude üleslaadimiskeskonnast Core.

Ajakirjanik B: *„Nii peabki mõtlema, et see (klikkide arv) ongi tagasiside.”*

Ta ütles, et klikkimiste arv on väga suur ka tavapäevadel. Enamasti saavad tema lood 30 000 klikki, parematel päevadel ka 40 000. Ajakirjaniku sõnul on see väga hea number, sest lugude rotatsioon veebis on väga kiire. Üheks ajakirjaniku tunnustamise vormiks on ka preemiate jagamine, kuid see ei ole ajakirjanik B hinnangul tähtis. Tema arust peab vaatama just artikli lugemiste arvu. Ta ütles, et ajakirjanikud saavad töö eest vahel preemiaid, kuid need ei ole tema hinnangul olulised.

Ajakirjanik Cle jäi meelde, et ta sai ootamatult palju tagasisidet Marju Lauristiniga tehtud intervjuule. **Ajakirjanik D** märkas, et viimasel ajal on rohkem negatiivset tagasisidet. Ta ütles, et on Arteris märganud seda, inimesed on tähenärijamad kui muidu. Inimesed on negatiivse laine peal ning inimsuhetes on negatiivsust rohkem.

Ajakirjanik D: „Ajakirjanik on loominguline inimene. Töö eeldab, et oled tundlik ühiskonna suhtes, oled igas mõttes tundlik. Samas võtad mõistusega, kui pädev on kellegi hinnang. Inimeste lahmiv kriitika räägib rohkem inimesest, kes seda räägib kui, seda, mille kohta see käib. Mina ei lähe närvi, elan välja, aga ei jäta hinge.”

Ajakirjanik ütles, et võib olla suudab ta negatiivsed emotsioonid välja elada ja mitte hinge võtta seetõttu, et ta on juba kaua ajakirjanikuna töötanud. Tema sõnul on paratamatu, et mõnele inimesele jääb kirjutis ikka ette. Seda juhtub kõigi ajakirjanikega. Ajakirjanik D kirjutas lugusid uudistetoimetusele. Ta sai sõimukõnesid ning teda kutsuti “blondiks” ja “idiodiks”. Tema sõnul ongi aga uudistetoimetuses selline paratamatu olukord. Siiski ei ole ka tema hinnangul ebasobivate kommentaaride kirjutamine aktsepteeritav:

Ajakirjanik D: „Sa võid (netikommentaatorina – toim) siiski viisakamalt ja vaiksemalt reageerida. Arteri viimase, kaaneloo kommentaarid olid nii inetud, inimesed õhutasid vaenu ja vägivalda.”

Ajakirjanik ütles, et koosolekul võtab Arteri toimetuse alati üksteise lood läbi, sest see on lugupidamine meeskonna suhtes, et loed teiste tööd ja süvened. Kuigi on selge, et kõik

kolleegidest ei jõua ajakirjaniku lugu lugeda, siis leidub alati keegi, kes on seda teinud. Tema hinnangul on professionaalne tagasiside oluline ning peaks olema osa tööprotsessist.

4.5 Suhtlemine allikatega

Ajakirjanik A ütles, et allikatega suhtlemine on “omaette ooper”. Kui kellegagi kohtuda, siis tuleb jälgida, et talle liiga lähedal ei ole. Kui ajakirjanik soovib allikaga näost näkku kohtuda, on see logistiline operatsioon, mida kõrvalt vaadata võib olla väga veider. Mida päev edasi, seda keerulisemaks läheb allikatega kohtumine.

Ajakirjanik A: „Ajakirjanik B-l on näide, kus ta tahtis intervjuud teha, kuid keegi allikatest ei olnud nõus kokku saama.”

Ajakirjanik A sõnul on allika e-maili teel usutlemine hädine variant, sest enamasti tuleb see kuiv ja kehv. Allikas ei pruugi olla kirjainimene, see tähendab kõik inimesed ei oska end kirjalikult väljendada.

Telefoni või Skype-i vahendusel saab teha intervjuud siis, kui on vaja väikest lõiku. Raskeks läheb juhul, kui artiklisse on vaja lisada pikem intervjuu. Nii kaovad ära emotsioonid ja jutt ei ole sujuv. Siiski suudab ajakirjanik A hinnangul sellist intervjuud lihvida ajakirjandusmeisterlikkusega.

Ajakirjanik B ütles, et suhtleb allikatega uudistetoimetuses telefoni teel, näost näkku suhtlust enam ei toimu. Ta sõnas, et mõned Arteri intervjuud on viinud läbi Skype-i teel. Ta tõi näiteks, et Tanel Kiikega vestles ta Skype-i teel, Tiit Vähiga aga telefonis. Intervjuu läbi viimisel on oluline, et inimene ajakirjanikku usaldaks ning et ajakirjanik näeks tema hoiakut ja suhtumist. Seetõttu on vahetu suhtlus ikkagi parem ja allikas rohkem avanev. Ajakirjanik B tõi välja, et Kiike ei olnud ta kunagi varem näinud, kuid Tiit Vähiga oli ta juba varem intervjuud teinud. Selle tõttu oli tal ka eelis, sest teadis intervjuueeritavat. Kui ta ei oleks Vähit teadnud, siis oleks kujunenud telefoniintervjuu oluliselt keerulisemaks. Telefoni teel on suhtlust keerulisem juhtida, sest ajakirjanik ei näe intervjuueeritava kehakeelt.

Ajakirjanik B tõi välja, et Arteri lugude puhul ei ole erilist vahet märgata, kas intervjuu on tehtud näost näkku kohtudes või mitte. Selle põhjus on, et intervjuud ei keskendunud isikule või personile, vaid kindlale teemale (teemaintervjuu), mille puhul võib olla intervjuerija ja usutletava vahel suurem distant. Ajakirjanik B ütleb, et uudistetoimetuses on ikkagi halb teha intervjuusid telefoni või e-maili teel. E-maili teel vesteldes tulevad vastused kuivad ja ametlikud. Nimetatud kahe variandi vahel eelistab ta kindlasti helistamist.

Ajakirjanik C tegi kaaneloo Marju Lauristiniga, keda intervjueris telefoni teel. Selleks puhuks on tal telefonis rakendus, mis salvestab kõnesid. Kuigi intervjueritavatega kohtumist püüavad ajakirjanikud vältida, siis tuleb ette, et usutletav soovib ise ajakirjanikuga näost näkku kokku saada. Sel puhul andis kohtumine loole tervikuna palju juurde, sest ajakirjanik sai vaadelda intervjueritavat teda ümbritsevas keskkonnas.

Ajakirjanik C: „Sel nädalal Priit Eelmäega intervjuud tehes arvas usutletav, et oleks parem kohtuda. Käisime jalutamas. Kui näed inimest, paned tähele detaile, näed ruumi tema ümber.”

See, kuidas allikat usutleda, sõltub inimesest. Enamiku inimestega suhtleb **ajakirjanik C** telefonitsi, e-maili- või Skype-i vahendusel. Kui inimesega kohtuda ei saa, on sellel aga suured puudujäägid. Ajakirjanik C arvates jääb telefoni või e-maili teel suheldes pool infost puudu. Ajakirjanik C ütles, et varem pakkus talle rõõmu, kui sai käia erinevates kohtades inimesi intervjuerimas.

Ajakirjanik D ütles, et kriisiolukorras töötab suhtlus allikatega nii, et ajakirjanik toetub sellele, kui head on tema suhted allikatega varem – kui palju oled inimestega suhelnud ja temale aega kulutanud. Kui ajakirjanik ei ole palju kontakte loonud, siis kaugtee kaudu tuttavaks ei saa. Uuest inimesest kaanelugu kaugteel teha on tema arvates pea võimatu. Nii ei saa inimesest pilti ette. Kui oled allikaga mingid sillad juba loonud, siis loed välja info, mis jääb ridade vahele. Ajakirjanik D peab end „pööraselt suureks suhtlejaks”, ja tõdeb, et tal on mitmeid inimesi

allikatena varus. Praegune põhimõte allikatega suhtlemisel on teha seda nii kontaktivabalt kui võimalik, sest allikaid tuleb kaitsta.

4.6 Pingete maandamine ja toimetulekuviisid

Ajakirjanik A ütles, et tema veel ei tunne, et olukorra tõttu langeks ajakirjanike töö kvaliteet. Tema hinnangul „päästab” Arteri toimetust see, et koos on „vanad kogenud tegijad”. Isegi kui olukord on pingeline, jääb Arteri ajakirjanikele mingisugune loomulik kvaliteet alles.

Ajakirjanik A: „Ma helistan iga päev lisaks koosolekul suhtlemisele töötajad eraldi üle ning ei ole tajunud, et kellelgi oleks halb tuju.”

Ajakirjanik A tunnistas, et tema hirmuks on see, et töötajad väsivad ära. See väljendub nii, et ajakirjanikul „jookseb kas juhe kokku” või ei tule ühtegi mõtet. Siis peaks tema sõnul kindlasti puhkama. Paraku ei ole hetkel erilisi võimalusi välja elamiseks, sest otsene läbikäimine või koos pidutsemine kõne alla ei tule. Arteri juht tõi välja, et Arteri toimetuse suur pluss on see, et ühelgi ajakirjanikul ei pea „lasteaedniku kombel kõrval käima”. Usaldus ja tunnetus on olemas ning selle võtta on tal lihtsam. Ta ütles, et aprilli lõpuks võib juhtuda, et ajakirjanikke hakkab vaimselt väsitama tunne, nagu oldaks justkui kogu aeg tööl. See saab kindlasti probleemiks, mis on igapähele endal lahendada. Arteri juht manitseb töötajaid, et nad end säästaksid.

Ajakirjanik A: „On töö, mis tuleb ära teha, ja rohkem ei ole vaja. See on keeruline, et tahad teha veel ja veel.”

Samas ütles Arteri juht, et nende toimetuses on ajakirjanikud harjunud iseseisvalt töötama. Ka tavaolukorras teeb mitu ajakirjanikku tööd kodust, sest mitmed töötajad elavad Tallinnast väljas.

Ajakirjanik B ütleb, et selline raske aeg tuleb üle elada. Peab olema ka ise tark ja enda jõuvarusid jagama. Kui tunned mingi hetk, et on tekkinud rutiinist tüdimus, siis peab tegema pausi.

Ajakirjanik B: *„Jalgratturid kasutavad sellist väljendit, et pead oskama ökonoomitada, pead oskama tõhusalt toimetada ehk siis tajuma ära, et tänase õhtupooliku saad kergemini lasta. Ei pea rabelema, võtan kergemalt. Kui oled juba oma panuse andnud, võtad kergemalt, vaatad ringi ja kuulad. Alati ei saa anda endast sada protsenti.”*

Ajakirjanik B sõnas, et nii on ka pikkadel jalgrattasõitudel – kui sõidad kogu aeg maksimumkiirusel, siis kurnad end ära. Kui aga taastud veidike, saad peagi jätkata kiirema tempoga. See on vajalik, sest muidu põletab ajakirjanik ennast läbi. Samas ei tohiks ka tekkida ülemustel kahtlust, et ajakirjanik „laseb lebosse” (võtab liiga kergelt). Kui ajakirjanik nii teeb, saavad toimetuse juhid aru. Töötamise võtmeks on eneseteadlik tööaja – töömahu reguleerimine ja eneseaustus ning usaldus. Ajakirjanik B ütles, et tal on enda arvates kõrge tööeetika, teiste eest ta aga rääkida ei oska, kas mõni laseb rohkem jalga sirgu ja kaasa ei vänta. Pingete maandamiseks sõidab ajakirjanik B õhtuti paar tundi jalgrattaga. Mõni kord vaatab ta „poole silmaga filmi”. Ta nendib, et muud erilist teha ei olegi, ning tunnistas, et ise lugeda ei jaks. Ajakirjanik ütles, et ta ei ole mõelnud selle peale, et kolleegidega näost näkku kohtuda ei saa.

Ajakirjanik B: *„Ma olen seda meelt, et kui olukord on paratamatu, siis ei ole mõtet nostalgitsemissi välja mõelda. Kui ei saa, siis ei saa.”*

Ajakirjanik B ütles, et tegelikult on ta kodus töötades produktiivsem, sest toimetuses võib tekkida vahel hetk, kus ta hakkab kolleegidega diskuteerima või teeb pika lõunapausi. Kodus jäävad kõrvalised ahvatlused tema jaoks ära. Ajakirjanik B tunnistas, et energiat on vähemaks jäänud. Kui ta uudistetoimetusse viidi, siis oli tal alateadvuslik pinge, kuid adrenaliini ja põnevust oli alguses palju ning ta jaksas pingutada.

Ajakirjanik B: „Esimene nädal läks nagu tank läbi seina, teine ka veel. Kolmandaks käis energia alla. See on nagu pikamaajooks. Esimene kilomeeter on kerge, tead, et pikk ma tuleb läbida. Kolmas ja neljas kilomeeter on lõputu kannatamine. Samm ei ole enam nii kerge.”

Ajakirjanik B sõnul ei ole selgelt enam nii kerge, kui tekib rutiin ja tühimus ning töö ja isiklik elu on palju põimunud. Ajakirjanik B ütles, et ka uudistetoimetuse juht tunnistas, et „kumm on tühi”. Peatoimetaja ütles ajakirjanik B-le, et ainus, mida lubada saab on see, et tööd tuleb juurde.

Ajakirjanik B: „Enam ei ole sellist tunnet, et andke aga siia, teen ära. Võimsalt ei jaksa enam ära teha.”

Ajakirjanik D sõnul on samuti vaja „värsket energiat peale”. Töötama peab „lahtise peaga” ning olema vormis nii vaimselt kui füüsiliselt. Tema jaoks on oluline ka sisemine distsipliin. Osa ajakirjanikest vajavad toimetuse juhtide poolset kontrollimist ning neil on raske iseseisvalt tööd teha. Kui ajakirjanik on aga ise motiveeritud, siis on kergem ka kodus töötada.

Ajakirjanik D: „Kui oled tööl (kontoris – toim.), siis toimib rutiin ise. Seal on kollektiivne psühhoos. Jube lihtne on olla flows (töölainel – toim.). Kodus saab teleka ees vedeleda.”

Sellised ülesanded, mis olid varem lihtsad, nõuavad nüüd lisapingutust. Samas tõi ajakirjanik välja, et olukord võib minna veel mitu korda keerulisemaks. Ta ütles, et ei ole isegi kaalunud, et ei saaks enda tööga hakkama. Ajakirjanik ütles, et juhilt ei oota ta midagi, sest näeb, et juht peab olema meeskonnamängija.

Ajakirjanik D: „Meeskonnas peavad kõik üksteist toetama ning samamoodi pean mina teda toetama. Ta ei pea ekstra asju tegema.”

Ajakirjanik D ütles, et väljaelamiseks on parim viis liikumine ja vahel ka alkoholi joomine. Samuti käib ta meres ujumas. Ta sõnas, et külm vesi maandab pingeid.

Ajakirjanik D: „Hästi palju magusat süüa on ka mõnus või juua rohkem kui muidu. Peab leidma ellujätva süsteemi, eelistama mugavuse asemel pingutust. Nii hoiad enda vaimse poole ka korras.”

Ajakirjanik D lausus, et kui tööl juhtub midagi häirivat, ütleb ta kellelegi, mis juhtus („laseb selle välja”), ja unustab siis ära. Arteri töötajate kohta ütles ta, et neil on kõik väga kogenud ja iseseisvad inimesed. Kõik teavad, mis nad teevad ning seetõttu ei ole vahet, kust tööd teha.

5. Järeldused ja diskussioon

Käesolevas peatükis teen esmalt uuringutulemuste põhjal järeldusi, mida esitlen vastates püstitatud uurimisküsimustele. Vastused uurimisküsimustele põimin läbi teooriaosast teadasaaduga. Seejärel arutlen teemast välja tulnud aspektide üle toetudes tulemustele ja kirjandusele. Viimases alapeatükis toon välja meetodi kriitika ja aspektid, millele tulevikus teema uurimisel keskenduda.

5.1 Järeldused

Kuidas erineb eriolukorras töötamine tavalisest korraldusest?

Töökorraldus on jäänud samaks

Tulemuste osas selgus, et Arteri ajakirjanike **töökorraldus** on jäänud **suures pildis samaks**. **Tööd tehakse kodust**, kuid **üldine rutiin ei ole muutunud**. Kadri Külaots (2017) ütleb, et nädalalehe ajakirjanikel on vaba ajagraafik: nad saavad valida, kus ja millal tööd teha. Samas selgus Külaotsa töö tulemustest, et ajakirjanikud teevad suurema osa tööst siiski toimetuses (Külaots 2017). Eriolukorras neil seda võimalust aga ei ole.

Koosolekud toimuvad **Skype-i vahendusel** esmaspäeviti kell 12 päeval. Seal arutatakse läbi looteemad ja pannakse paika, kes, mida ja mismoodi teeb. Rohkem peab praeguses olukorras panema koosolekul sellele, **kuidas lugu illustreerida**. Eeltöö lugude tegemiseks algab eriolukorras varem, Koosolekule tulles peaks olema valmis **konkreetsed looideed**.

Teisipäeva hommikuti saadab Arteri juht looteemad Postimehe suurele toimetusele. Kolmapäevaks peavad lood ideaalis valmis olema, viimane tähtaeg on neljapäeval kell 18. Kui lugu on valmis, koostavad ajakirjanikud oma loost reklaamteksti. Olulisematest lugudest tehakse iga nädal videolõik, et tutvustada tuleva nädala artikleid. **Reedel** pannakse **lood üles internetikeskkonda**.

Ajakirjanik B viidi eriolukorra kehtestamisel üle **uudistetoimetusse**. Esimese asjana vaatab ta, millest tuleks lugusid sel päeval teha. Ta peab internetis või telefonitsi suheldes nõu juhtidega. Kui teema on leitud ja kooskõlastatud, teeb ajakirjanik reporteritööd. Lugu valmib sama päeva õhtuks. Paaril korral on olnud ka õhtul kell üheksa uudistekoosolek Skype-i teel.

Ajakirjanikel ei ole kindlat tööaega, töömaht vastavalt ajakirjanikule suurenenud või jäänud samaks

Ajakirjanik B jaoks on töömaht **suurenenud**, sest ajakirjanik peab töötama kahes toimetuses korraga. Teiste ajakirjanike jaoks on töömaht jäänud samaks. Kõik ajakirjanikud tõid välja selle, et kodus töötades **kaob ära piir töö- ja vaba aja vahel**. Tööl ei ole kindlat lõppu ega algust.

Arter läks reklaamimahu vähenemise tõttu lühemaks. **Töömaht ei ole Arteris vähenenud.** Reklaami on vähem, kuid sisu tuleb sama palju.

Looteemad keskenduvad koroonaviiruse kajastamisele.

Kriis määrab ajakirjanikule kindla fookuse. Enamik lugusid keskendub **koroonaviiruse kajastamisele.** Kõik, mis ei ole koroonaga seotud, pälvib vähem tähelepanu ega pääse hästi nähtavale. Teemade valimisel tuleb olla **leidlik** ja mõelda, **mida teised väljaanded veel kajastanud ei ole.** Isegi, kui lugu on spordirubriigis, siis käsitleb see ikkagi koroonateemat. Kõik ajakirjanikud nõustusid, et **töö teeb meeldivamaks see, kui teema ajakirjanikku ennast ka huvitab.**

Ajakirjanik B ütles, et looteemade leidmine on keeruline selle tõttu, et peab kodus istuma ja kirjutama. **Elulisi sisendeid on vähe.** Samas on uudiste leidmine ka kergem, sest ajakirjanik teab juba ette, kust uudislikke asju otsida. Tavaolukorras oleks teemat selle tõttu raskem leida, sest ei ole kindlat valdkonda, kust otsida.

Allikatega suheldakse telefonitsi, Skype-i vahendusel või e-maili teel

Koroonakriisi alguses suheldi allikatega ka näost näkku kohtudes, kuid mida edasi aeg läks, seda harvemaks jäid kohtumised. **E-maili teel usutlemine kehv variant,** sest enamasti tuleb intervjuu kuiv ja kehv. Allikas ei pruugi olla kirjainimene, st **kõik usutletavad ei oska end kirjalikult väljendada.** Telefoni või Skype-i vahendusel on hea teha intervjuud juhul, kui on vaja loosse väikest lõiku. Raskeks läheb siis, kui artiklisse on vaja lisada pikem intervjuu. Nii **kaovad ära emotsioonid ja jutt ei ole sujuv.** Siiski suudab ajakirjanik A hinnangul sellist intervjuud **lihvida ajakirjandusmeisterlikkusega.**

Witschge ja Nygren (2009) väidavad, et ajakirjanikud veedavad varasemast rohkem aega toimetuses ja vähem väljaspool. Kadri Külaots (2017) ütleb aga, et kuna nädalalehe ajakirjanikel on tavaolukorras tőrutiinist tulenevalt palju vaba aega, saavad nad käia väljasõitudel ja kohtuda allikatega silmast-silma, et luua nendega tugevam side (Külaots 2017). Seda on aga eriolukorras keeruline saavutada. Eriolukorras toetub suhtlus allikatega aga sellele, kui head on ajakirjaniku suhted allikatega varem. Kui ajakirjanik ei ole palju kontakte loonud, siis **kaugtee kaudu tuttavaks ei saa. Uuest inimesest kaanelugu kaugteel teha on pea võimatu,** sest nii ei saa

inimesest pilti ette. Näost näkku kohtudes tajub ajakirjanik emotsioone, ümbrust ja loeb välja info, mis jääb ridade vahele. Kaugteel suheldes kaovad nimetatud elemendid ära.

Arteri ajakirjanikud ütlesid, et lugude kvaliteedi alanemist ei ole tunda. Weaver jt (2007) ütlevad, et võrreldes teiste ajakirjanikega on päevalehe ajakirjanikel suurem autonoomia. Seda kinnitab ka Arteri ajakirjanike sõna. Nad ütlesid, et Arteri toimetuses on koos **vanad kogenud tegijad**, kes on **harjunud kodus iseseisvalt tööd tegema**. Kadri Külaotsa (2017) magistritöö kinnitab, et nädalalehe ajakirjanikel peab olema suur enesedistsipliin iseenda jälgimiseks, et lood saaksid valmis õigeaks tähtjaks. See kehtib nii eri- kui tavaolukorras töötamisel. Ka Tismus (2020) seminaritöös rääkisid Postimees Arteri liikmed, et Arteri toimetuses on oluline roll enesedistsipliinil.

Siiski on toimetuses hirm, et ajakirjanikud väsivad ühel hetkel ära. Probleemiks on see, et ajakirjanikel on tunne, justkui oldaks kogu aeg tööl. See tuleb välja ka eelmises uurimisküsimuses, et tööl ei ole kindlat lõppu ega algust. Seni ei ole veel ajakirjanikud aga energia puudumist tunnetanud. Ajakirjanik B, kes läks üle uudistetoimetusse ütles aga küll, et temal hakkavad jõuvarud otsa saama.

Witschge ja Nygren (2009) leidsid, et ajakirjanikutöö on senisest rohkem planeeritud ja eeldab head meeskonnatööd. Kõik Arteri ajakirjanikud nõustusid, et praegu on **oluline teha meeskonnatööd, üksteist usaldada ja toetada ning anda endast maksimaalne panus**. Siiski **ei tohiks end tööga üle koormata** ning kui ajakirjanik tunneb, et rutiin on muutunud üksluiseks ja energia hakkab otsa saama, tuleb teha paus. Iga päev ei saa endast maksimumi anda. **Pingete leevendamiseks** on ajakirjanikel järgmised tegevused: füüsiline liigutamine, sh jalgrattaga sõitmine või meres ujumine; magusa söömine ja alkoholi joomine.

Millist tagasisidet saavad ajakirjanikud lugudele eriolukorras?

Signe Ivask (2018) leidis oma doktoritöös, et nii noorematel, vanematel, vähese ja rohkema kogemusega ajakirjanikel jääb puudu põhjalikust professionaalselt tagasisidest. Seda kinnitas ka

intervjuudest selgunud info. **Sõnalist tagasisidet ajakirjanikud enamasti ei saa.** Ajakirjanikud **loevad vahel internetikommentaare**, kuid ütlevad, et **sealt ei ole oodata konstruktiivset kriitikat**. Armstrong ja Taylor (2014) leiavad, et tagasiside on **konstruktiivne** juhul kui see põhjendab, kuidas saaks edaspidi paremini teha. Internetikommentaaries tuli jutuks ajakirjaniku välimuse ja isiksuse kommenteerimine. Goldsmith (2003) ütleb aga, et konstruktiivne tagasiside peaks keskenduma esitusele mitte inimesele.

Toimetuses arutatakse esmaspäevase koosoleku ajal üksteise lood läbi. Siiski on ajakirjanikel praeguses olukorras **vähe energiat üksteise lugude tagasisidestamiseks**. Ajakirjanikud leiavad aga, et **konstruktiivne tagasiside peaks olema osa tööprotsessist**. Armstrong ja Taylor (2014) ütlesid, et töötajad peavad teadma, kuidas nad ülesannetega hakkama saavad ning Goldsmith (2003) tõi välja, et töötajad peavad teadma, kas nende sooritus läheb kokku sellega, mida juhid neilt ootavad, ning õppima, mida nad on teinud hästi ja mida saaks parandada (*ibid*).

Tagasisidet vaatavad ajakirjanikud **klikkide arvu** pealt, mis on praegu **tavapärasesest suurem**. Üks ajakirjanikest ütles, et eriolukorras on ta saanud **rohkem negatiivset** tagasisidet, seda eriti **uudislugusid kirjutades**. Kuigi ajakirjanikud tõid välja, et konstruktiivne ja põhjalik tagasiside on nende töös väga oluline, selgus, et nad seda eriolukorras eriti ei saa. Samas ütlesid nad ka, et neid rahuldab teadmine, kui nende kirjutatud lool on suur klikkide arv. Signe Ivask (2018) kirjutab doktoritöös, et kui tagasiside jääb klõpsude (klikkide) arvu esitamise tasemele, ei aita see ajakirjanikul professionaalselt areneda ja tulla toime erinevate muutustega kohanemisel. (*ibid*)

5.2 Diskussioon

Tööst tuli välja mitu muudatust Arteri toimetuse tööruutumis, millega ajakirjanikud peavad kriisiolukorras ümber kohanema. Koosolekud toimuvad eriolukorras Skype-i rakenduse vahendusel; allikatega suheldakse enamasti e-maili või telefoni teel; tööaeg on ajakirjaniku enda määrata; konstruktiivseks tagasisidestamiseks energiat ei jagu; teemad keskenduvad enamasti koroonaviiruse kajastamisele.

Kuigi eriolukord tõi kaasa mitmeid muutusi on Arteri ajakirjanike tööruutiiin jäänud suures pildis samaks, mis tavaolukorras. Arteri ajakirjanikud on harjunud kodust töötama, sest toimetuses on koos kogunud töötajad, kes ei vaja igapäevast tuge ega käehoidmist (Tismus 2020). Sealjuures on oluline enesedistsipliin, tööeetika, meeskonnatöö, üksteise usaldamine ja toetamine. Arteri ajakirjanike üldine tööruutiiin muutunud ei ole, sest ka tavaolukorras töötavad mõned ajakirjanikud kodust. Kodust teevad nad tööd seetõttu, et elavad linnast väljas ning ei ole mõtet iga päev toimetusse kohale sõita. Koosolekud toimuvad samal ajal, mis varem. Ajakirjanikud saavad nii eri- kui tavaolukorras kokku vaid kord nädalas, et pidada toimetuse koosolek. Ajakirjanikud ütlesid isegi, et praeguses olukorras saab aega efektiivsemalt ära kasutada, kui ei pea iga nädal pooleteiseks tunniks Tallinnasse koosolekut pidama sõitma. Arteri tavarutiiin erineb kindlasti teistes toimetustest, näiteks uudise- või majandustoimetuses, kus ajakirjanikud on iga päev kontoris kohal. Kuna Postimees Arter ilmub aga vaid korra nädalas, siis on ka loogiline, et ajakirjanikel on palju iseseisvat tööd.

Üks Arteri ajakirjanikest viidi üle uudistetoimetusse. Siiski kirjutab ta ka artikleid Arteri lehte. Tema töömaht on suurenenud ning töö on läinud ka pingelisemaks. Teiste ajakirjanike töömaht on jäänud samaks. Kuigi Arteri leht on läinud reklaamimahu vähenemise tõttu lühemaks, siis sisu vähenenud ei ole. Minu esialgne hüpotees oli, et Arteris kui nädalalõpu meelelahutusliku suunitlusega lehes on raske leida teemasid, mida kriisiolukorras kajastada. Uurimuses tuli aga välja, et enamik lugudest keskendub siiski koroonaviirusele. Isegi, kui lugu räägib spordist, moest või mõnest muust valdkonnast, käib sealt läbi koroonaviirus. Huvitav oli ka see, et lugeja soovibki peasjalikult eriolukorra kohta lugeda. Lood, mis koroonaviirust ei puuduta, jäävad enamasti märkamata. Seda näitab lugude klikkide arv ehk kui mitu korda on artiklit veebikeskkonnas avatud. Ajakirjanike sõnul on klikkide arv võrreldes tavaolukorraga suurenenud. Tööst tuli välja ka see, et ajakirjanikud võtavad klikkide arvu loo tagasisidena. Mida rohkem on lugu internetis avatud, seda suurem on klikkide arv, ning ajakirjanik loeb sealt välja, et tema lugu läheb inimestele korda. Siiski tuli välja, et ajakirjanikel jääb eriolukorras puudu professionaalsest konstruktiivsest edasi- ja tagasisidest. Signe Ivaski (2018) doktoritööst selgus, et ajakirjanikud vajavad professionaalset konstruktiivset tagasisidet arenemiseks ja muutustega kohanemiseks ning Merili Nikkolo (2010) leidis magistristöös, et ajakirjanikel on vaja tagasisidet

tööraahulolu tõstmiseks. Seega jääb vaid klikkide arvu pealt tagasiside vaatamine ajakirjanikele väheks. Nii ei toimu isiklikku arengut. Võib tekkida olukord, kus ajakirjanik ei ole oma tööga rahul. Minu uurimuste tulemustes selgus, et kuigi ajakirjanikud on harjunud kodust töötama, siis valmistab eriolukord neile siiski lisapinget ja raskusi. Seetõttu leian, et kuigi Postimees Arteri liikmed on kogenud ajakirjanikud, aitaks konstruktiivne tagasiside tööalaselt areneda, eriolukorrast tulenevate muutustega kohaneda ning ka tööraahulolu tõsta.

Ajakirjanikud tõid ka välja mitmeid raskusi, mis kaasnevad eriolukorras töötamisega. Üks nendest on töö- ja vaba aja eristamine. Kuna ajakirjanikud töötavad kodust, siis on neil justkui tunne nagu töö ei oleks lõppu ega algust. Uurimistööst selgus, et tööaja määramine on ajakirjanike enda teha. Sealjuures on oluline, et ajakirjanik ei väsitaks end ära liigse tööga ega võtaks töötamist ka liiga kergelt. Siin tuleb mängu taaskord üksteise usaldamine, sest toimetuse juht ei saa kontrollida kui palju tööd keegi kodus teeb. Nii toimetuse juht kui ajakirjanikud ütlesid aga, et Arteri toimetuses iseseisva töötamise ega kolleegide usaldamisega probleeme ei ole. Sellist usaldust saab pidada eripäraseks just Arteri toimetusele ega saa laiendada teistele toimetustele. See eeldab ajakirjanikelt iseseisvust, kogemust ja head meeskonnatunnet- ja tööd.

5.3 Meetodi kriitika ja edasised uurimisvõimalused

Töö läbiviimisel olin siseringi uurija positsioonis, oli ühest küljest kasulik, sest siseinfo tundmine võimaldab intervjueeritavatega samastuda, mis omakorda teeb intervjueeritavatel enda avamise kergemaks. Teisalt on sellel ka puudusi. Usutlejana pidin vältima eeldusi ja paluma intervjueeritavatel selgitada asju, mille kohta juba tean. Selgitasin intervjueeritavatele, et teen seda teadlikult, kuid siiski ei saanud kõiki eeldusi välja jätta.

Tööd läbi viies suhtlesin ajakirjanikega telefoni teel. See tegi (nagu ajakirjanikud ka ise telefoniintervjuude kohta ütlevad) usutluse ühekülgsemaks – märkamata jäid intervjueeritavate emotsioonid ning keskkonnaga seotud või kehalised detailid, mis võisid jääda ridade vahele. Kolme ajakirjanikuga, kellega intervjuu läbi viisin, olin rohkem tuttav. Nendega tundsin, et intervjuu läks sujuvalt. Ühte ajakirjanikku ma nii hästi ei tundnud, mistõttu sain aru, et vestlus jäi

veidi pealiskaudseks. Telefonisuhtluse miinuseks oli minu jaoks ka see, et intervjuueeritavatega vesteldes tundsin ise pinget, et pean küsimused võimalikult kiiresti ära küsima. Näost näkku kohtudes oleksin saanud usutlevatega rohkem muljetada ning siis oleks jäänud rohkem aega lisaküsimuste küsimiseks, kust oleksin saanud ehk veel kasulikku informatsiooni. Ühte ajakirjanikku oli telefonitsi ka väga keeruline kätte saada, sest tema graafik oli väga tihe. Kuigi tundsin temaga vesteldes ajalist pinget, tundus mulle, et intervjuu tuli siiski põhjalik ja mitmekülgne.

Kuna uurisin oma töös üht perioodi koroonakriisist, saaks minu bakalaureusetööd jätkata uurides, kuidas on muutunud ajakirjanike töökorraldus eriolukorra lõpus või pärast eriolukorda. Pärast kriisiolukorda Arteri (või muud) toimetust uurides võiks ajakirjanikelt küsida, mida arvavad nad sellest perioodist siis, kui käes on jälle tavapärane rutiin. Samuti saaks minu uurimust jätkata, valides fookuseks ühe aspekti bakalaureusetöös selgunud tulemustest, näiteks ajakirjanike toimetulek kriisiolukorras, reklaamimahu vähenemine ajakirjanduses, muutused tagasisidestamisrutiinis või suhtluses allikatega. Mina ei saanud enda uuringus keskenduda sellele, kuidas mõjutab ajakirjanike tööalast motiveeritust palkade vähenemine, mis tulenes reklaamimahu vähenemisest. Seda võiks aga uurida, et saada teada, kui oluline on ja kuidas mõjutab reklaamimahu suurus meediaorganisatsioonide ja ajakirjanike toimetulekut ning sissetulekut.

Kokkuvõte

Ajakirjanikel on eriolukorras kanda suur vastutus, et vaatamata kriisist tulenevatele raskustele ning muudatustele suudaksid nad pakkuda kvaliteetset ajakirjandust. Tööst tuli välja mitu muudatust ajakirjanike tööruutinis. Tööd tehakse kodust; muutunud on suhtlus allikatega; tööaeg on ajakirjaniku enda määrata; konstruktiivset tagasisidet tööle ei saa ning lugude teemad keskenduvad koroonaviirusele.

Eriolukorras töötamine on ajakirjanikele pingeline. Oluline on kõrge enesedistsipliin, tööetika, meeskonnatöö, kolleegide usaldamine ja toetamine. Arteri töötajad ütlesid, et on harjunud kodus iseseisvalt töötama. Kodust töötamise kasulikuks aspektiks on see, et ajakirjanik saab oma aega efektiivsemalt ära kasutada. Koduse töötamise suurimaks keerukuseks on ise tööaja määramine ning enesedistsipliini hoidmine. Oluline, et ajakirjanik ei väsitaks end ära liigse tööga ega võtaks töötamist ka liiga kergelt. Nii toimetuse juht kui ajakirjanikud ütlesid aga, et Arteri toimetuses iseseisva töötamise ega kolleegide usaldamisega probleeme ei ole.

Üks Arteri ajakirjanikest viidi üle uudistetoimetusse, kuid ta kirjutab lugusid ka Arteri lehte. Kui kolleegide töömaht on jäänud samaks, siis temal on see suurenenud. Kuigi Arteri leht on läinud reklaamimahu vähenemise tõttu lühemaks, siis lehe sisu vähenenud ei ole. Ajakirjanikud tõid välja, et lugeja soovib peamiselt lugeda koroonaviirusega seotud lugusid ning artikleid, mis viirust ei puuduta, jäävad enamasti märkamata. Seda näitab lugude klikkide arv ehk kui mitu korda on artiklit veebikeskkonnas avatud. Artiklite klikkide arv on võrreldes tavaolukorraga suurenenud.

Täna töö juhendajat Signe Ivaskit, kes andis tööle põhjalikku tagasisidet ja häid nõuandeid.

Summary

Journalists have a great responsibility in emergency situation so that, despite the difficulties and changes brought about by the crisis, they can provide high-quality journalism. The work resulted in several changes in the work routine of journalists. The work is now done from home; communication with news sources has changed; working hours are determined by the journalist himself; there is no constructive feedback on the work and the topics of the stories focus mostly on the coronavirus.

Working in an emergency situation is stressful for journalists. High self-discipline, work ethic, teamwork, trust and support of colleagues are important. Arter's staff said they were used to working independently at home. A useful aspect of working from home is that a journalist can use his or her time more efficiently. The biggest complexity of working from home is setting your own working hours and maintaining self-discipline. It is important that the journalist does not get tired of working too hard or taking it too lightly. However, both the head of the editorial board and journalists said that there were no problems in Arter of working independently or trusting colleagues.

One of Arter's journalists was transferred to write daily news, but he also writes stories for Arter's newspaper. If the workload of his colleagues has remained the same, then he has increased it. Although Postimees Arter has become shorter due to the decrease in advertising volume, the content of the page has not decreased. Journalists pointed out that the reader mainly

wants to read stories related to the coronavirus, and articles that do not concern the virus are usually overlooked. This is indicated by the number of clicks on the story, ie how many times the article has been opened in the web environment. The number of clicks on the articles has increased compared to normal.

Kasutatud kirjandus

Alexander, D. (2003) Towards the development of standards in emergency management training and education. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 12.

Alexander, D. (2005) An Interpretation of Disaster in Terms of Changes in Culture, Society and International Relations.

Armstrong, A., Taylor, S. (2014). *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice*. Lk 338–341

Beall, J. (2007). 'Cities, Terrorism and Urban Wars of the 21st Century', Working Paper no. 9, Series 2, Crisis States Research Centre, LSE: London.

Farzmand, A. (2001). *Globalization, The State and Public Administration: A Theoretical Analysis with Policy Implications for Developmental States*. Kasutatud 16.05.2020 DOI: [10.1023/A:1013787932072](https://doi.org/10.1023/A:1013787932072)

Fog, A. (2013) The supposed and the real role of mass media in modern democracy. Kasutatud 20.04.2020 <https://www.agner.org/cultsel/mediacrisis.pdf>

Goldsmith, M. (2003). Try feedforward instead of feedback. Journal for Quality and Participation, lk 38–40. Kasutatud 19. 01. 2020
<https://www.hrbartender.com/images/GoldsmithFeedforward.pdf>

Himma, M (2020) Marju Himma: Kriis näitab, miks on Eestile vaja ajakirjandust. Kasutatud 21.04.2020
<https://www.err.ee/1073496/marju-himma-kriis-naitab-miks-on-eestile-vaja-ajakirjandust>

Ivask, S. (2018). *The role of routines, demands and resources in work stress among Estonian journalists*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Jorgustin, K. (2012) Disaster and Emergency, What's The Difference?. Modern Survival Blog. Kasutatud 14.05.2020.
<https://modernsurvivalblog.com/modern-survival-ideology/disaster-and-emergency-whats-the-difference/>

Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015) Kvalitatiivne sisuanalüüs. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Kasutatud 03.04.2020
<http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Kasperson, Roger E., Renn, O., Slovic, P, Brown, H. S., Emel, J., Goble, R., Kasperson, J. X, Ratick, S. (1988) The Social Amplification of Risk A Conceptual Framework. Risk Analysis, Vol. 8, No. 2.

Kõuts, R. (2020). Ajakirjaniku amet sobib vaid tugevatele. Veebiajakiri Peegel. Kasutatud 26.04.2020,

http://peegel.ut.ee/numbrid/nr-3/ajakirjaniku-amet-sobib-vaid-tugevatele?fbclid=IwAR0QcqOCN7M3FtgHWzdM9XCWyk6AMSfC8zivmquM8T8da_LrsX6n5fLnaJ4

Külaots, K (2017). *Nädalalehe ajakirjanike tööruitiinid ning stress Eesti Ekspressi ja Maalehe näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

Lang, R (2020) Rein Lang: Miks? Miks? Miks?. Kasutatud 26.04.2020

<https://www.err.ee/1066695/rein-lang-miks-miks-miks>

Murdock, G., Horlick-Jones, T., Petts, J. (2001). *Social amplification of risk: The media and the public*. Report of Workshop. University of Birmingham

Niinepuu, J. (2012). Eesti ajakirjanike autonoomiat mõjutavad tegurid. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Nikkolo, M. (2010). *Ajakirjanike töörahulolu kujundavad tegurid*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ettevõtte majanduse instituut.

Olgo, O. O. (2017). „Miks on Eesti ajakirjanikud vahetanud ametit?“. Bakalaureusetöö. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Pauchant, T., Mitroff, I. (1992) *Transforming the Crisis-Prone Organization: Preventing Individual, Organizational, and Environmental Tragedies* Jossey-Bass, San Francisco.

Pidgeon, N.F., Kasperson R.K., Slovic, P. (2003) *The Social Amplification of Risk*. Cambridge: Cambridge University Press.

Riigi Teataja kodulehekülj: Hädaolukorra seadus (2020). Kasutatud 20.05.2020

<https://www.riigiteataja.ee/akt/122052018006?leiaKehtiv>

Robert, B., Lajtha, C. (2002). A New Approach to Crisis Management. Kasutatud 14.05.2020

<https://doi.org/10.1111/1468-5973.00195>

Santos, V. O. (1991). How to Edit a Community Newspaper. Manila: Press Foundation of Asia.

Sawalha, I. H., Al-Qudah, A.M. K., Jraisat, L. E. (2013) Crisis and Disaster Management in Jordanian Hotels: Practices and Cultural Considerations. Kasutatud 15.05.2020 DOI:

10.1108/DPM-09-2012-0101

Shen, S., Shaw, M. (2004) Managing Coordination in Emergency Response Systems with Information Technologies. Kasutatud 15.05.2020

https://pdfs.semanticscholar.org/c2d4/6dc50cff334f713bb348197f7f25a6a11960.pdf?_ga=2.4368755.1547042229.1590427842-540890789.1590427842

Schaufeli, W. B. (2013). „*What is Engagement?*” Kasutatud 17.01.2020

<https://www.wilmarschaufeli.nl/publications/Schaufeli/414.pdf>

Schaufeli, W. B., Taris, T. W. (2014). *A critical review of the Job Demands-Resources Model: Implications for improving work and health.* Kasutatud 17.01.2020

<https://www.wilmarschaufeli.nl/publications/Schaufeli/411.pdf>

Shaluf, I. M., Ahmadun, F. R, Mustapha, A (2003). A review of disaster and crisis. Disaster prevention and Management.

Sorribes, C. P., Rovira S. C. (2011) Journalistic practice in risk and crisis situations: significant examples from Spain. Kasutatud 23.04.2020

https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/22097/pont_journalism.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tameez, H (2020) People are getting a lot of coronavirus news from traditional media, but they trust information from their employers more. NiemanLab. Kasutatud 21.04.2020

<https://www.niemanlab.org/2020/03/people-are-getting-a-lot-of-coronavirus-news-from-traditional-media-but-they-trust-information-from-their-employers-more/?fbclid=IwAR1bx7x1KCwYMDLkTmI4SgA0a4IJc0PC31k3wuzikVJe2jfXBIwlWwDU8g4>

Tismus, M. (2020). *Tagasiside toimetuse koosolekul*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Toni G.L.A. van der Meer, P. Verhoeven, J. W.J. Beentjes, R. Vliegthart (2017) Disrupting gatekeeping practices: Journalists source selection in times of crisis. Kasutatud 24.04.2020

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1464884916648095>

Vabariigi Valitsuse kodulehekülj: *Eriolukord Eestis* (2020) Kasutatud 21.04.2020

<https://www.valitsus.ee/et/eriolukord-eestis>

Weaver, D. H., Beam, R. A., Brownlee, B. J., Voakes, P. S. ja Wilhoit, G. C. (2007). *The American Journalist in the 21st Century*. New York: Psychology Press.

Witschge, T. ja Nygren, G. (2009). Journalistic Work: A Profession Under Pressure? *Journal of Media Business Studies*, 6 (1).

Xiaoming, H., George, C. ja Cong, S. (2013). *Job satisfaction of journalists: Professional aspirations, newsroom culture and social context*. *Media Asia Research*, 40 (1).

Lisa 1. Intervjuu kava

Milline on teie t orutiin eriolukorras t otades?

Mis on suurimad raskused eriolukorras t otamisel?

Kuidas on m aratud t oaeg?

Kuidas käib suhtlus allikatega eriolukorras?

Mis on muutunud loo teemade valimisel eriolukorras?

Kas tunnete, et lugude kvaliteet on eriolukorra tõttu kannatanud?

Millist tagasisidet olete lugudele saanud?

Mida teete pingete leevendamiseks või enda väljaelamiseks?

Milline on üldine meeleolu toimetuses?

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Minna Annabel Tismus,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) minu loodud teose „Ajakirjanike tööruutiinid ja tagasisidestamine eriolukorras Postimees Arteri näitel“, mille juhendaja on Signe Ivask, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Minna Annabel Tismus
25.05.2020